

Dokumentace datové sady (DS)

(Aktualizováno ke dni 10. 3. 2023)

Název DS:

Indexy spotřebitelských cen

Popis datové sady:

Datová sada obsahuje časovou řadu s indexy spotřebitelských cen podle různých typů indexů (meziměsíční, meziroční, bazické, podíly ročních klouzavých průměrů) a podle oddílů individuální spotřeby (potravin, odívání, bydlení a další) v České republice od roku 1995.

Metodické poznámky

Míry inflace

Při vyjadřování **míry inflace** pomocí **indexu spotřebitelských cen** jsou často uváděna různá čísla, která, i když rozdílná, jsou správná. Je třeba uvést jednoznačně období, za které je míra inflace uváděna, a základ, k němuž se vymezené období porovnává.

Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.

Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku.

Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny sledovaného měsíce proti předchozímu měsíci.

V datové sadě jsou uváděny indexy spotřebitelských cen v procentech, přírůstek indexů (míru inflace) lze spočítat odečtením 100.

Indexy spotřebitelských cen

Od ledna 2018 jsou detailní indexy spotřebitelských cen počítány na základě nově zavedené klasifikace ECOICOP (evropská klasifikace individuální spotřeby podle účelu), která zavádí do spotřebního koše podrobnější členění. K této změně dochází dle nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/792. Struktura dosud publikovaných indexů zůstává zachována.

V roce 2017 proběhla komplexní revize váhového systému. Váhy jsou od ledna roku 2018 zaktualizovány na základě výdajů domácností statistiky národních účtů z roku 2016. Váhy pro detailní cenové reprezentanty jsou vypočteny dle údajů statistiky rodinných účtů z roku 2016 a dalších dostupných zdrojů a šetření. Od ledna roku 2018 jsou publikované cenové indexy vypočteny podle nových revidovaných indexních schémat.

Od ledna 2018 došlo u cenových indexů ke změně cenového referenčního období z prosince 2015 na prosinec 2017. Nově vypočítávané indexy o základu prosinec 2017 = 100 jsou na všech úrovních členění spotřebního koše řetězeny ke stávající bazické časové řadě indexů o základu průměr roku 2015 = 100. Tím je zajištěno pokračování této časové řady, ze které jsou následně počítány indexy k dalším základům (předchozí měsíc = 100, stejné období předchozího roku = 100 a index klouzavých průměrů za posledních 12 měsíců k průměru 12 předcházejících měsíců).

Cenové indexy jsou vypočítávány na základě zjištěných cen za výběrové soubory reprezentantů a vybrané zpravodajské jednotky agregací jednoduchých indexů cen reprezentantů do úhrnu pomocí výpočetního vzorce typu Laspeyres v modifikované podobě.

$$I = \frac{\sum p^1 * p^0 q^0}{\sum p^0 q^0} * 100$$

p_1 = cena zboží (služby) ve sledovaném (běžném) období

p_0 = cena zboží (služby) v základním období

$p_0 \cdot q_0$ = stálá váha - výdaje domácností za zboží (službu) v základním období

K jednotlivým typům indexů spotřebitelských cen (položka casz_kod)

Meziměsíční indexy (casz_kod = B) – sledované (referenční) období je měsíc, základní období předchozí měsíc.

Meziroční indexy (casz_kod = C) - sledované (referenční) období je měsíc, základní období stejný měsíc předchozího roku.

Bazické indexy (casz_kod = Z) - sledované (referenční) období je měsíc, základní období průměr z 12 měsíců bazického roku (v případě této datové sady roku 2015).

Podíl klouzavých průměrů (casz_kod = K) - sledované (referenční) období je uplynulých 12 měsíců, základní období stejných 12 měsíců předchozího roku.

Klasifikace individuální spotřeby

Oddíly klasifikace COICOP (do r. 2017)

Kód	Název
01	Potraviny a nealkoholické nápoje
02	Alkoholické nápoje, tabák
03	Odívání a obuv
04	Bydlení, voda, energie, paliva
05	Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy
06	Zdraví
07	Doprava
08	Pošty a telekomunikace
09	Rekreace a kultura
10	Vzdělávání
11	Stravování a ubytování
12	Ostatní zboží a služby

Oddíly klasifikace ECOICOP (od r. 2018)

Kód	Název
E01	Potraviny a nealkoholické nápoje
E02	Alkoholické nápoje, tabák
E03	Odívání a obuv
E04	Bydlení, voda, energie, paliva

E05	Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy
E06	Zdraví
E07	Doprava
E08	Pošty a telekomunikace
E09	Rekreace a kultura
E10	Vzdělávání
E11	Stravování a ubytování
E12	Ostatní zboží a služby

Obsahová náplň oddílů COICOP a ECOICOP je shodná.

Podrobné informace k metodice zjišťování jsou zde

https://www.czso.cz/documents/10180/26822363/manual_isc_2019.docx/57b4942d-ab71-47cc-be6d-0c89b6c3fec0?version=1.1

Struktura dat:

Datovou sadu představuje CSV soubor, jednotlivé položky (tvořící sloupce) jsou zprava i zleva ohraničeny znakem ", oddělovačem položek je čárka, oddělovačem desetinné části tečka.

Každý statistický údaj tvoří jeden řádek souboru, zjištěná hodnota je ve sloupci *hodnota*.

Statistický údaj je definován z hlediska věcného (statistická proměnná=ukazatel), časového a územního (území).

SLOUPEC	VYZNAM	POZNAMKA
idhod	unikátní identifikátor údaje Veřejné databáze ČSÚ	využije se v případě dotazu ke konkrétnímu údaji
hodnota	zjištěná hodnota	v numerickém formátu, v této datové sadě vyjadřuje cenu v Kč na 2 desetinná místa
stapro_kod	kód statistické proměnné	v této DS pouze 6134 (Index spotřebitelských cen)
ucel_tep	klasifikace individuální spotřeby podle účelu	pokud není uvedeno, jedná se o souhrnný index (za všechny oddíly)
ucel_cis	kód klasifikace individuální spotřeby podle účelu	do roku 2017 použit číselník 5642, od roku 2018 číselník 6000 pokud není uvedeno, jedná se o souhrnný index (za všechny oddíly)
ucel_kod	kód položky klasifikace individuální spotřeby podle účelu	kódy jsou v rozsahu 1 až 12 srovnatelné v celé časové řadě (bez ohledu na použitý číselník) pokud není uvedeno, jedná se o souhrnný index (za všechny oddíly)

SLOUPEC	VYZNAM	POZNAMKA
casz_kod	kód rozlišující základní období (typ indexu)	B - meziměsíční (proti předchozímu měsíci) C - meziroční (proti stejnému měsíci předchozího roku) Z - bazický index (proti průměru v roce 2015) K - podíl klouzavých průměrů v posledních 12 měsících proti průměru v předchozích 12 měsících)
mesic	číslo měsíce referenčního období	
rok	rok referenčního období	pro bazické indexy od roku 1995, pro ostatní typy indexů od roku 2000
obdobiiod	referenční období – počátek ve formátu RRRR-MM-DD	počátek sledovaného období (referenčního měsíce)
obdobido	referenční období – konec ve formátu RRRR-MM-DD	konec sledovaného období (referenčního měsíce)
baz_obdobiiod	základní období – počátek ve formátu RRRR-MM-DD	počátek základního období
baz_obdobido	základní období – konec ve formátu RRRR-MM-DD	konec základního období
ucel_txt	text položky klasifikace individuální spotřeby	pokud není uvedeno, jedná se o souhrnný index (za všechny oddíly spotřeby)
casz_txt	text položky rozlišující typ indexu	

Použití číselníky a referenční údaje:

Pro identifikaci (definování) každého statistického údaje se využívá Statistický metainformační systém ČSÚ (SMS), a to subsystém SMS-UKAZ (statistické proměnné) a SMS-KLAS (statistické číselníky a klasifikace).

V datové sadě jsou použity:

Seznam statistických proměnných - <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticke-promenne-ukazatele>

KOD	TEXT
6134	Index spotřebitelských cen (životních nákladů)

Číselníky klasifikací individuální spotřeby - úroveň 1 - oddíl

kód číselníku ČSÚ 5642 (používaný do roku 2017)

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=5642&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=5642&typdat=0&cisjaz=203&format=0

kód číselníku ČSÚ 6000 (používaný od roku 2018)

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=6000&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=6000&typdat=0&cisjaz=203&format=0

Číselník pro typy indexů – kód číselníku ČSÚ 7626 (Určení základního období) – vybrané položky

KODCIS	Kód	TEXT
7626	B	předchozí období
7626	C	stejně období předchozího roku
7626	K	stejných 12 měsíců předchozího roku
7626	Z	průměr bazického roku

Časové vymezení

Datová sada obsahuje údaje za měsíce od roku 2000, v případě bazických indexů od roku 1995.

Pro každý údaj je uveden měsíc a rok referenčního období, navíc rovněž přesný datum počátku a konce referenčního období. (obdobiod, obdobido).

Základní (bazické) období každého z indexů je přesně vymezeno rovněž jako interval od a do (položky baz_obdobiod a baz_obdobi_do) ve formátu RRRR-MM-DD.